

אוניברסיטת בן גוריון בנגב
המחלקה לפוליטיקה וממשל
תיאור קורס תשפ"ד

מס' קורס:

138-1-0412-01

138-1-0512-02

שם קורס: ניתוח מדיניות ופוליטיקה מקומית

שם המרצה: ד"ר רותם ברסלר גונן

קורס שנתי, ימי א' - 12:00-10:15

שעת קבלה בימי ראשון 9:00-10:00 **בתיאום מראש**

מטרת הקורס:

הבנת תהליך מדיניות ציבורית, פוליטיקה וניהול בשלטון המקומי.

תאור הקורס:

מטרת הקורס הינה הקניית תשתית תיאורטית וכלים להבנה ולניתוח מדיניות ותהליכים פוליטיים ומנהליים המתרחשים בשלטון המקומי. התשתית התיאורטית העוסקת במדיניות ציבורית, מחקר מדיניות ושלבי תהליך המדיניות הציבורית תיבחן בזירת השלטון המקומי. במהלך הקורס יוצגו מושגים ומודלים פורמאליים לניתוח יחסי הכוחות הפוליטיים והניהוליים ברשויות המקומיות. נבחן את הגורמים המשפיעים על תפקודו של שלטון המקומי, שינויים שחלו בו לאורך השנים והשפעתו על איכות החיים של התושבים. נבחן כיצד המבנה הארגוני של הרשות המקומית משפיע על תהליך המדיניות וקבלת ההחלטות של השחקנים. נדון בסביבה הדינאמית המשפיעה על תהליך המדיניות ברשויות המקומיות ואימוץ מודל "משילות משולבת" (collaborative governance). נעסוק בנושא הייצוג המקומי : מי קובע מדיניות? שיטת הבחירות המקומית, מנגנוני ההשתתפות הציבורית המרכזיים הקיימים, ואתגרי המדיניות בערים הטרוגניות. נעסוק בסוגיית החברה הערבית ואתגרי מדיניות וניהול ברשויות בישוים ערביים.

בסמסטר הראשון נלמד מושגים ומונחים מתחום המדיניות הציבורית והשלטון המקומי.

בסמסטר השני, נבחן מקרי בוחן מתוך השלטון המקומי ונבצע תרגילי חקר בסוגיות מרכזיות

המעסיקות את הרשויות המקומיות בנגב.

This course sets as its main objective to provide theoretical tools for analyzing complex and intriguing public policy in local government. We will explore policy processes, the roles and interaction between local players, and the structural conditions under which they operate. We will focus on the last decade of "Collaborative Governance" which entails multiple interdependent actors that contribute to the delivery of public services. We will ask who makes and effects policy? central government, constituents, interest groups, businesses, and civic entrepreneurs. Another key issue that we will discuss is local representation. Mainly, how electoral, and none-electoral mechanisms of participation effect the policy process and how representation is challenged in diverse societies. We will explore the economic constraints under which local government operate and we will ask what is entailed in the policy process of reaching local financial stability. This course will place a special emphasis on the urban setting of Israel and in particular the Negev, by exploring the policy challenges and struggles with which local authorities in Israel face in the last decades.

נושאי הקורס:

- 1) מושגי יסוד: מדיניות ציבורית, מגזרים ומבנה שלטוני, פוליטיקאים ובירוקרטים, מנהל ציבורי, בין ייצוג לניהול, שלטון מקומי, שלטון מרכזי.
- 2) מדיניות ציבורית- בין מחקר ומעשה.
- 3) תהליך ושלבי מדיניות ציבורית. תכנון, קביעה ויישום, שחקנים מרכזיים, תופעה בלתי רצויה, בעיה ציבורית.
- 4) חקר, ניתוח ומסמכי מדיניות : בחינת ניירות מדיניות, ניירות עמדה
- 5) האתגרים העומדים בפני קובעי המדיניות והמנהלים הבכירים בשלטון המקומי בישראל ובעולם
- 6) מדיניות ממשלתית מול מדיניות מקומית: חלוקת הסמכויות והאינטראקציה בין השלטון המרכזי והמקומי .
- 7) תהליכי קבלת החלטות בתוך דגמים של מבנים ארגוניים-ניהוליים של הרשות המקומית
- 8) ניתוח יחסי הכוחות בין המועצה, ראש הרשות והפקידות הבכירה לאור שיטת הבחירות הקיימת ומודלים אחרים בעולם.
- 9) סוגיות במבנה העסקה וקידום בשלטון המקומי, מינויים פוליטיים
- 10) ייצוג מקומי: מנגנונים לשיתוף והשתתפות הציבור בקבלת החלטות מקומיות ותכנון מדיניות מקומית ואזורית.
- 11) אתגרי מדיניות בערים הטרוגניות, מדיניות רב תרבותית
- 12) תחרות מול איחוד: גודל הרשות ואיחודי רשויות, האם כדאי לאחד רשויות, ניתוח נסיונות האיחוד בישראל.

13) דיון בהצעות לרפורמה ניהולית ברשויות המקומיות, משילות משולבת.

דרישות הקורס:

100% עבודת חקר מדיניות וכתובת נייר עמדה – כולל: כתיבה בשני שלבים: מתווה, וחקר תיאורטי עבור סמסטר א' וחקר מעשי בסמסטר ב', הצגת העבודה בכיתה בסוף השנה.

80% נוכחות חובה

ביבליוגרפיה:

פרקים נבחרים מתוך:

- Michael Moran, Martin Rein and Robert E. Goodin (2008) The Oxford Handbook of Public Policy, Oxford: Oxford University Press.
- Frank Fischer, Gerald J. Miller, and Mara S. Sidney (2007) Handbook of public policy analysis: theory, politics, and methods. Taylor and Francis Group.
- Paul A. Sabatier (2007) Theories of the Policy Process. Westview Press.

במהלך השנה תופנו לקריאת פרקים ומאמרים מתוך הרשימה הבאה:

פינקלשטיין, א. (2020) השלטון המקומי בישראל- רקע כללי, סוגיות ליבה ואתגרים. כנס אלי הורוביץ לכלכלה וחברה.

ליהיא להט ונטע שר הדר (2015) כשלי ערכים ציבוריים בניתוח מדיניות ציבורית והמחאה בישראל 2011. בטחון סוציאלי. 96: 29-53

אנסל כריס וגש אליסון (2015) משילות משולבת להלכה ולמעשה, מעשי משפט, כרך ז' עמ' 11-39

ברק, נ. מועלם, נ. (2023) "אוטונומיה עירונית- בחינת שינויים ביחסי עיר-מדינה בישראל". מחקרי רגולציה ז, 23-81.

בן בסט אבי, דהן מומי. (2009) הכלכלה הפוליטית של הרשויות המקומיות. המכון הישראלי לדמוקרטיה. עמ' 47-67.

ברסלר גונן, ר. (2010) "בית הנבחרים המקומי" מאזן הכוחות בין ראש רשות, חברי מועצה והפקידות המקומית לאור הבחירה הישירה והצעת חוק העיריות החדש. מתוך בריכטה א,

ויגודה-גדות, ע. ופדה, ג. עיר ומדינה בישראל: שלטון מקומי ביובל ה-60. הוצ' כרמל, אוניברסיטת חיפה. עמ' 476-503

ברסלר גונן רותם 2016. "מדיניות רב-תרבותית בשלטון המקומי בישראל". בתוך בשיר, בשיר. בן פורת. גיא, יונה, יונה. מדיניות ציבורית ורב-תרבותיות. הוצ' מכון ון ליר/ הוצאת הקיבוץ המאוחד. עמ' 395-415

ח'מאיסי, ראסם (2013). הרשויות המקומיות הערביות בין המצור והמחסור. בתוך: ג'בארין, יוסף. מוהנד מוסטפא (עורכים). השלטון המקומי בחברה הפלסטינית בישראל: היבטים פוליטיים, ניהוליים, ומשפטיים. פרדס הוצאה לאור. עמ' 31-60

פרידמן, א. שפירא, א. (2020). חיזוק מעמדם של חברי מועצות ברשויות המקומיות. בהוצ' המכון הישראלי לדמוקרטיה.

Bresler-Gonen, R., Alsrailha, K. (2021) Local Collaborative Governance: Creating Workplaces for Women in Minority Societies in Southern Israel. In Sher-Hadar, N., Lahat, L., Galnoor, I., (ed.) Collaborative Governance: Theory and Lessons from Israel, Palgrave-Macmillan, 127-150.

Robichau RW and Lynn, L. 2009. 'the Implementation of Public Policy: Still the Missing Link' *Policy Studies Journal*, 37(1): 21-36.

Page, Edward C. (2008) "The Origins of Policy" in Michael Moran, Martin Rein and Robert E. Goodin (Eds.) *The Oxford Handbook of Public Policy*, Oxford: Oxford University Press. Pg. 207-228

Arnstein S.R. (1969). Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*. Vol. xxxv (4) July: 216-225.

קריאת נוספת בהתאם לנושאי העבודה:

אבו שרקיה, נאיף. 2008 "התרבות הארגונית ברשויות המקומיות הערביות והשפעתן על ניהולן". בתוך גאנם אסאד. ועזאיזה, פ. (עורכים) האם ניתן לצאת מהמשבר? השלטון המקומי הערבי בישראל בתחילת המאה ה-21. עמ' 25-50. ירושלים: כרמל.

גלנור, י. פז-פוקס, א. ציון, נ. (2015) מדיניות ההפרטה בישראל: אחריות המדינה והגבולות בין הציבורי לפרטי. הוצ' מכון ון-ליר בירושלים והקיבוץ המאוחד.

אברמזון, דבורה. (2020). מודלים אפשריים להגמשת מערכת היחסים בין השלטון המרכזי לשלטון המקומי. בהוצ' מכון ירושלים למחקרי מדיניות, ג'וינט-אלכא, ישראל.

בן בסט אבי, דהן מומי, אסטבן קלור. (2013) ייצוגיות ויעילות ברשויות מקומיות. המכון הישראלי לדמוקרטיה.

ברנדר, ע., (2003), השפעת ביצועי התקציב על תוצאות הבחירות לרשויות המקומיות בישראל, 1989 עד 1998, סקר בנק ישראל 75.

בריכטה, א. (2001) התמורות בשלטון המקומי בישראל: 1950-1998. מתוך בריכטה א. וע. פדהצור, הבחירות לרשויות המקומיות בישראל 1998. הוצאת רמות-אוניברסיטת תל-אביב. עמ' 202-203.

הצעת חוק העיריות, התשס"ו, (2007), ה"ח הממשלה 292 מיום 19.3.2007 עמ' 360-497

חסון, ש. (2006) גרעון בדמוקרטיה המקומית, דמוקרטיה למראית עין? ספר ועידת השלטון המקומי השנייה, בית הספר לממשל ומדיניות ע"ש הרלוד-הרתוך, אוניברסיטת תל אביב.

רזין, ע., וע. ברנדר, (2004), רפורמה בשלטון המקומי: ביזור לראויים ואבזור לחלשים, נייר עמדה 55, ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

סדן-סמט, עדית, 2009. תהליך התקצוב ברשויות המקומיות להלכה ולמעשה", אבי בן בסט ומומי דהן (עורכים), הכלכלה הפוליטית של הרשויות המקומיות, ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 1-125

Bresler-Gonen, R. & Dowding, K. (2009) Shifting and Shirking: Political Appointment for Contracting Out Services in Israeli Local Government. *Urban Affairs Review*. Volume 44 (6): 807-831.

Bardach, E. (2000). *A Practical Guide for Policy Analysis: The Eightfold Path to More Effective Problem Solving*. see Appendix

Wilson, James Q. (1989). *Bureaucracy: What government agencies do and why they do it*. New York: Basic Books.

John, Peter & Dowding, Keith 2016, 'Spanning Exit and Voice: Albert Hirschman's Contribution to Political Science', *Research in the History of Economic Thought and Methodology*, vol. 34B, pp. 175-196.

Orth, Patricia., & Cheng, Antony., (2018). "Who's in charge? The role of power in collaborative governance and forest management". *Humboldt Journal of Social Relations*, 40, 191-210.

Gofen, A. Golan-Hoss, E., Bresler-Gonen, R. (2013) "Hey, mayors, leave them kids alone": Entrepreneurial Citizens, Policy Noncompliance, and Local Government Response. *Urban Affairs Review*, xx(x)1-26 (published online 4 oct. 2013)

DeLeon, P. 1999. "The Stages Approach to the Policy Process: What has it Done? Where is it Going?" In PA Sabatier (ed.) *Theories of the Policy Process* (Boulder, Colorado: Westview Press)

Dowding, Keith, Hindmoor, Andrew & Martin, Aaron(2016) , 'The Comparative Policy Agendas Project: Theory, Measurement and Findings', *Journal of Public Policy*, vol 36, no. 1pp. 3-25.

David N. A, (2008) City Manager and City Administrator Role Similarities and Differences: Perceptions Among Persons Who Have Served as Both. *The American Review of Public Administration*. 38: 24-40

Dery, D. (2002) Fuzzy Control. *Journal of Public Administration Research and Theory*. Vol. 12(2):191-216

Moe, T. (2006). Political Control and the Power of the Agent. *The Journal of Law, Economics and Organization*. 22(1):1-29.

Osborne, S.P. (2010). 'Delivering Public Services: Time for a New Theory?' *public Management Review*, 12, 1, 1–10.

Tiebout, C. (1956) *A Pure Theory of Local Expenditure*. Journal of Political Economy 65.